
UDC 37.014(075.8)

DOI 10.35433/pedagogy.2(117).2024.9

PEDAGOGICAL INNOVATIONS AS A TOOL FOR MODERNIZATION OF HIGHER EDUCATION: THEORETICAL ASPECT

S. V. Lisova *

The article substantiates the necessity of researching the processes of modernization of pedagogical education, analyzes the content of pedagogical activity, which is increasingly taking on an innovative nature. The problem of modernization of pedagogical education, which is connected with the need to change the status and role of the teacher in the information society, is analyzed; a decrease in the quality of professional training; the development of new ways and methods of obtaining pedagogical education, which led to significant structural and substantive transformations of the pedagogical education system in Ukraine. Innovative searches of higher school pedagogy are considered in the light of the implementation of the paradigm of the competence approach to education, which are aimed at such a design and organization of the educational process, which would take into account the needs of the personality of the future specialist in the development of his creative potential, readiness to act successfully in non-standard situations. Analyzing the content and functions of a modern teacher, the types of innovative pedagogical activities that ensure the achievement of the necessary quality of professional training are formulated. The essence of the main educational strategy of the professional training process is revealed – the design strategy, which is implemented with the help of practice-oriented modular training, training with the help of cases (a package of situations for decision-making), training based on social interaction. The problems of the organization of a unified Ukrainian educational network of distance education are analyzed, which includes problems not so much of a technical nature, which are quite easily solved if there is funding, but of a pedagogical, meaningful nature. The analysis of the components of the modernization of pedagogical education made it possible to assess the real state and prospects for the development of higher pedagogical education in Ukraine and to formulate proposals for its improvement.

Keywords: pedagogical innovations, innovative learning technologies, modernization of pedagogical education, competence, competence approach, distance learning.

---

* Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor
(Rivne State Humanitarian University)
lisovasvval@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6230-0805

ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

С. В. Лісова

У статті обґрунтовано необхідність дослідження процесів модернізації педагогічної освіти, проаналізовано зміст педагогічної діяльності, яка все більше набуває інноваційного характеру. Проаналізовано проблему модернізації педагогічної освіти, що пов'язана з необхідністю зміни статусу та ролі педагога в інформаційному суспільстві; зниженням якості професійної підготовки; розвитком нових шляхів та способів здобуття педагогічної освіти, що зумовила значні структурні та змістові трансформації системи педагогічної освіти в Україні. Розглянуто інноваційні пошуки педагогіки вищої школи у світлі реалізації парадигми компетентнісного підходу до освіти, що спрямовані на таке проектування та організацію навчального процесу, який би враховував потреби особистості майбутнього фахівця у розвитку свого творчого потенціалу, готовності діяти успішно у нестандартних ситуаціях. Аналізуючи зміст та функції сучасного педагога, сформульовано види інноваційної педагогічної діяльності, які забезпечують досягнення необхідної якості професійної підготовки. Розкрито сутність основної освітньої стратегії процесу професійної підготовки, – стратегії проектування, що реалізується за допомогою практико-орієнтованого модульного навчання, навчання за допомогою кейсів (пакету ситуацій для прийняття рішень), навчання на основі соціальної взаємодії. Проаналізовано проблеми організації єдиної української освітньої мережі дистанційної освіти, що включає проблеми не стільки технічного характеру, які за наявності фінансування досить легко вирішуються, скільки педагогічного, змістовного характеру. Аналіз складових модернізації педагогічної освіти дозволив оцінити реальний стан та перспективи розвитку вищої педагогічної освіти в Україні та сформулювати пропозиції щодо її вдосконалення.

Ключові слова: педагогічні інновації, інноваційні технології навчання, модернізація педагогічної освіти, компетентність, компетентнісний підхід, дистанційне навчання.

Introduction of the issue. In the modern world, where education is becoming one of the most important factors that ensure economic growth, social stability, and the development of institutions of civil society, there is an obvious need for high-quality education that ensures a person's preparation for the society of an economy built on knowledge.

The perspective of the education system lies in the fact that it (the system) should be able to equip not only with knowledge, but also to form the need for independent mastery of it, for the skills and abilities of self-education, as well as to promote the development of a creative (creative) approach to knowledge throughout the entire active life a person

The need to study the processes of modernization of pedagogical education is due to the fact that any changes in the education system, as well as in the state educational policy, do not immediately give quick and tangible results. The consequences of their introduction are not immediately apparent, as their own experience of modernization and reform of

Постановка проблеми. У сучасному світі, де освіта стає одним із найважливіших факторів, що забезпечують економічне зростання, соціальну стабільність, розвиток інститутів громадянського суспільства, очевидна необхідність високої якості освіти, що забезпечує підготовку людини до суспільства економіки, побудованої на знаннях.

Сучасні процеси, пов'язані з підвищенням якості освіти на ринку освітніх послуг, комп'ютеризацією навчання, впровадженням нових методів та форм організації навчальної діяльності у ЗВО, обумовлені активізацією використання інструментів модернізації освіти.

Модернізація освіти – це комплексне, всебічне оновлення всіх ланок освітньої системи та всіх сфер освітньої діяльності відповідно до вимог сучасного життя, при збереженні найкращих традицій вітчизняної освіти.

На думку дослідників, поява інноватики у педагогіці суттєво вплинула на її розвиток, визначила системний творчий підхід до рішення проблеми підвищення якості освіти, а також оптимізації навчально-виховного процесу.

education, based on the past, becomes effective in choosing the paths for the next reforms for the future [3].

The education system provides a person with a variety of educational services, which allows him to study continuously, providing the opportunity to obtain postgraduate studies. For this, everyone needs to build the educational trajectory that most fully corresponds to their educational and professional abilities.

The development of higher professional pedagogical education is influenced by many factors, primarily economic. But in the complex modern world, it is impossible to reduce all changes only to economic factors, primarily focusing exclusively on the modern needs of the existing labor market. The focus of pedagogical education on the formation of a person as a unique and unique individual, ready to take responsibility for the development of society, becomes of great importance. This approach characterizes the direction of society as a whole [8].

The modernization of pedagogical education, which is associated with the need to change the status and role of the teacher in the information society, the decrease in the quality of professional training, the development of new ways and methods of acquiring the teaching profession, has led to significant structural and substantive transformations of the pedagogical education system.

First of all, this was manifested in the formation of a renewed image of a modern teacher – a universal specialist, professionally mobile, ready not only to provide high-quality training in the subject, but also to learn independently, acquire new knowledge from various fields, and effectively interact with participants in the educational process [11: 42].

Current state of the issue. The problem of modernization of pedagogical education and the application of pedagogical innovations in this regard is not new for researchers. The analysis of scientific sources allowed us to establish that the works of S. Shatskyi, A. Makarenko, K. Ushinskyi, V. Sukhomlynskyi, and modern works on

Інноваційне середовище – це середовище, що створює умови для вдосконалення та розвитку освітнього процесу, що відповідає запитам суспільства, орієнтованого на підвищення доступності освіти, якості освіти та формування універсального кадрового потенціалу.

Йдеться про необхідність модернізації сучасної освітньої системи, організації взаємодії держави та суспільства з метою впровадження інноваційних технологій у систему навчання, розробки інноваційних підходів до організації навчального процесу; вдосконалення організаційної структури навчання.

Перспективність системи освіти полягає в тому, що вона (система) повинна бути здатна озброювати не тільки знаннями, а й формувати потребу в самостійному оволодінні ними, в уміннях та навичках самоосвіти, а також сприяти розвитку творчого (креативного) підходу до знань впродовж усього активного життя людини.

Необхідність дослідження процесів модернізації педагогічної освіти зумовлена тим фактом, що будь-які зміни в системі освіти, так само як і в державній освітній політиці, не дають одразу швидких та відчутних результатів. Наслідки їх запровадження виявляються не миттєво, оскільки власний досвід модернізації та реформування освіти, заснований на минулому, стає ефективним у виборі шляхів щодо чергових реформ на майбутнє [3].

Система освіти надає людині різноманітність освітніх послуг, що дозволяє навчатися безперервно, забезпечуючи можливість здобуття післядипломного навчання. Для цього кожному необхідно побудувати ту освітню траєкторію, яка найбільш повно відповідає освітнім та професійним здібностям.

Модернізація педагогічної освіти пов'язана з необхідністю зміни статусу та ролі викладача в інформаційному суспільстві, зниженням якості професійної підготовки, розвитком нових шляхів та способів здобуття педагогічної професії, зумовила значні структурні та змістовні трансформації системи педагогічної освіти.

Насамперед, це виявилось у формуванні оновленого образу сучасного викладача – універсального фахівця, професійно

the history and philosophy of education are devoted to the theoretical justification of educational innovations. The problems of innovative activity in the educational process are dealt with by domestic scientists: I. Bekh, I. Bogdanova, V. Bondar, I. Dychkivska, O. Kozlova, O. Savchenko, V. Sagarda, V. Khymynets, O. Khomeriki, Yu. Peleh, O. Tsokur, N. Shiyani, O. Popova and others.

The work of domestic researchers (V. Andrushchenko, I. Zyazyun, B. Korolev, V. Kremen, V. Lugovyi, V. Lutai, M. Oksa, etc.) and foreign researchers (K. Angelovski, J. Basset) is devoted to the philosophical assimilation of pedagogical innovations, N. Butler, B. Wolfson, M. Clarin, V. Kelly, E. Koch, E. Lyaska, E. Rogers, G. Selevko, V. Slastyonin, etc.).

In order to implement the necessary innovations, the scientific and educational sphere itself is obliged to use the most modern information and innovative technologies in its activities. The latter is directly related to the improvement of technologies, mechanisms and methods of managing the innovative development of the scientific and educational sphere.

The world experience of modernization of education systems proves that the improvement of the education system based on innovations is impossible without determining the main priorities of the state's economic policy, which determine the main vector of influences on the educational environment. Also, the fact that the scientific and educational sphere in general and higher education in particular, due to its unique position in society, is not the ultimate goal of introducing innovations cannot be doubted either [7; 12].

The analysis of scientific and pedagogical literature shows that many researchers have concentrated their attention on the content of subject teacher training in higher pedagogical educational institutions. At the same time, this idea cannot be implemented effectively, without the possibility to implement a person-oriented approach, without knowledge of the pedagogical conditions for the formation of the personality of the future

мобільного, готового не лише здійснювати якісну підготовку з предмету, а й самостійно вчитися, оволодівати новими знаннями з різних галузей, ефективно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу [11: 42].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема модернізації педагогічної освіти та застосування у зв'язку з цим, педагогічних інновацій, не є новою для дослідників. Аналіз наукових джерел дозволив нам встановити, що теоретичному обґрунтуванню освітніх інновацій присвячені роботи С. Шацького, А. Макаренка, К. Ушинського, В. Сухомлинського, сучасні праці з історії та філософії освіти. Проблема інноваційної діяльності у навчально-виховному процесі займаються вітчизняні науковці: І. Бех, І. Богданова, В. Бондар, І. Дичківська, О. Козлова, О. Савченко, В. Сагарда, В. Химинець, О. Хомерікі, Ю. Пелех, О. Цокур, Н. Шиян, О. Попова та ін.

Філософському осмисленню педагогічних інновацій присвячено напрацювання вітчизняних дослідників (В. Андрущенко, І. Зязюн, Б. Корольов, В. Кремень, В. Луговий, В. Лутай, М. Окса та ін.) та зарубіжних (К. Ангеловські, Дж. Бассет, Н. Батлер, Б. Вульфсон, М. Кларін, В. Келлі, Е. Кох, Є. Ляска, Е. Роджерс, Г. Селевко, В. Сластьонін та ін.).

Для здійснення необхідних інновацій сама науково-освітня сфера зобов'язана застосовувати у своїй діяльності найсучасніші інформаційні та інноваційні технології. Останнє безпосередньо пов'язане з удосконаленням технологій, механізмів та способів управління інноваційним розвитком науково-освітньої сфери.

Світовий досвід модернізації систем освіти, доводить, що покращення системи освіти, заснованої на інноваціях, неможливе без визначення основних пріоритетів економічної політики держави, які задають основний вектор впливів на освітнє середовище. Також не підлягає сумніву і той факт, що науково-освітня сфера загалом і вища школа зокрема, через своє унікальне становище в соціумі, не є кінцевою метою запровадження інновацій [7; 12].

Аналіз наукової та педагогічної, літератури свідчить про досить велику концентрацію уваги багатьох дослідників

teacher, without understanding the specifics of his practical activity in certain social conditions.

Thus, in the majority of methodological recommendations regarding the organization of students' pedagogical practice, a competence-based approach is used, which leads to an underestimation of this idea in the system of higher pedagogical education in the educational process of modern pedagogical universities.

Aim of the research: to analyze innovative searches of higher school pedagogy in the conditions of modernization of higher pedagogical education in Ukraine and to formulate proposals for its improvement.

Results and discussion. The main indicator of innovation is progress in the development of an educational institution compared to established traditions and mass practice, therefore innovations in the education system are associated with changes in goals, content, methods and technologies, forms of organization and management system; in the style of pedagogical activity and the organization of the educational and cognitive process; in the system of control and evaluation of the level of education; in educational and methodological support; in the curriculum and programs; into the financing system.

Under the definition of "pedagogical innovations" we understand reforms that improve both the process and the results of the educational process. Innovative searches of higher school pedagogy in the light of the implementation of the paradigm of the competence approach to education are aimed at designing and organizing the educational process, which would take into account the needs of the personality of the future specialist in the development of creative potential, readiness and ability to act successfully in non-standard situations [12].

In modern pedagogy, a number of innovative learning technologies, appropriate forms, methods and means have been developed and researched, which have great potential in the development of the future specialist's personality.

на питаннях змісту підготовки викладача-предметника у вищих педагогічних навчальних закладах. У той же час, ця ідея не може бути реалізована ефективно, без можливості здійснити особистісно-орієнтований підхід, без знання педагогічних умов формування особистості майбутнього викладача, без розуміння специфіки його практичної діяльності в тих чи інших соціальних умовах.

У сучасних ринкових умовах конкурентоспроможність ЗВО визначається його можливістю надавати актуальні освітні послуги, реалізація яких пов'язана з впровадженням інновацій в освітній процес, які ґрунтуються зокрема, на сучасних інформаційних технологіях. Йдеться про формування нового типу освітнього закладу, університету інноваційного типу, основним завданням якого є підвищення якості підготовки кадрів, орієнтація педагогічного процесу на унікальність особистості кожного конкретного студента, на саморозвиток його інтелектуального, психічного та творчого потенціалу.

Метою статті є: аналіз інноваційної діяльності ЗВО, як інструменту модернізації вищої педагогічної освіти, виявлення проблематики інновацій в галузі освіти.

Виклад основного матеріалу. Головним показником інновації є прогрес у розвитку навчального закладу порівняно зі сформованими традиціями та масовою практикою, тому інновації у системі освіти пов'язані з внесенням змін у цілі, зміст, методи та технології, форми організації та систему управління; у стилі педагогічної діяльності та організацію навчально-пізнавального процесу; у систему контролю та оцінки рівня освіти; у навчально-методичне забезпечення; у навчальний план та програми; у систему фінансування.

Під визначенням «педагогічні інновації» ми розуміємо реформи, які покращують як процес, так і підсумки навчально-виховного процесу. Інноваційні пошуки педагогіки вищої школи у світі реалізації парадигми компетентнісного підходу до освіти, спрямовані на таке проектування та організацію навчального процесу, який би враховував потреби особистості майбутнього фахівця у розвитку творчого потенціалу, готовності та здатності діяти успішно у нестандартних ситуаціях [12].

However, it should be noted that modernization by its nature is primarily a social process, i.e. initiated by social needs, and its implementation in society and in certain spheres has a specific meaning.

Reforming the system of higher education in Ukraine is characterized by the search for optimal correspondence between the traditions that have developed in the national higher education and new trends associated with the entry into the world educational space.

Let's consider modern innovations in the education system. A number of trends are observed today on the path of reform. The first is related to the development of a multi-level system of training specialists in many universities. This system provides wide mobility in the pace of learning and in choosing a future profession. It forms the ability of graduates to master new specialties in the future on the basis of the acquired education.

The second trend is the powerful enrichment of universities with modern information technologies (Internet system, telecommunication forms of education).

The third trend is the universityization of higher education and the process of unification of higher educational institutions, which leads to the emergence of university complexes.

The fourth trend is the transfer of higher education to self-financing.

A full-fledged systematic education, acquired in the process of learning, creates conditions for a person to realize himself as an individual, and provides him with social and professional mobility. The central link of personally oriented education is the continuous development of students' personalities. Oriented to the individual and psychological characteristics of the personality, it should be varied, presenting students with a free choice of educational routes.

In order to meet modern social demands for the higher education system, first of all, a deep and comprehensive modernization of the training of teaching staff is necessary; Theoretical studies and the practice of implementing the general patterns of development of higher pedagogical education are fundamental for

В сучасній педагогіці розроблено та досліджено цілу низку інноваційних технологій навчання, відповідних форм, методів та засобів, які мають великий потенціал у розвитку особистості майбутнього фахівця.

Проте необхідно зазначити, що модернізація за своєю природою – це передусім соціальний процес, тобто ініційований суспільними потребами та реалізація його у суспільстві і в окремих сферах має специфічний зміст.

Реформування системи вищої освіти в Україні характеризується пошуком оптимальної відповідності між традиціями, що склалися у вітчизняній вищій школі і новими віяннями, пов'язаними з входженням у світовий освітній простір.

Розглянемо сучасні новації у системі освіти. На шляху реформування сьогодні спостерігається низка тенденцій. Перша пов'язана з розвитком багаторівневої системи підготовки фахівців у багатьох вишах. Ця система забезпечує широку мобільність у темпах навчання та у виборі майбутньої професії. Вона формує здатність у випускників на базі здобутої освіти оволодівати новими спеціальностями в майбутньому.

Друга тенденція – це потужне збагачення ЗВО сучасними інформаційними технологіями (система інтернет, телекомунікаційні форми навчання).

Третя тенденція – це університизація вищої освіти та процес об'єднання вищих навчальних закладів що призводить до появи університетських комплексів.

Четверта тенденція полягає у переведенні вищої школи на самофінансування.

Інноваційна діяльність педагога є необхідною умовою високої якості педагогічної освіти, оскільки забезпечує повноцінну реалізацію затребуваних програм педагогічної підготовки, спрямованих на задоволення попиту на якісну педагогічну освіту, що забезпечує формування необхідних компетенцій та розвиток особистості студентів, сприяє розвитку системи педагогічної освіти.

Головним показником інновації є прогрес у розвитку школи або ЗВО в порівнянні з традиціями, що склалися, і масовою практикою.

Тому інновації у системі освіти пов'язані із внесенням змін:

the development and solution of teacher training problems.

Currently, the scientific-theoretical and experimental development and testing of various models of comprehensive reform of the higher pedagogical school, which affect its organization, structure, content, principles of interaction with educational practice and innovative processes in educational institutions, are actively continuing [12].

The professional competence of a teacher is understood as an integral characteristic that determines the ability to solve professional problems and typical professional tasks that arise in real situations of professional pedagogical activity, using knowledge, professional and life experience, and values [11].

The teacher's professional competence is manifested when solving professional tasks. At the same time, it is important to always consider the context in which competence is manifested. The nature of competence is such that it can be manifested only in an organic combination with human values, that is, under the condition of deep personal interest in this type of activity. Based on the understanding of professional training as a process of professional development, mastering the experience of future professional activity, it can be said that a competent specialist is oriented towards the future, foresees changes and is oriented towards self-education.

An important feature of the specialist's professional competence is that the competence is realized in the present time but is oriented towards the future [2].

For professional pedagogical activity, the basic competences are necessary for the "construction" of professional activity in the context of requirements for the education system at a certain stage of the development of society. When designing the content of professional training in the logic of the competency approach, the unit of content construction is the professional task. The set of professional tasks forms the content of professional training, and the stages of the formation of professional competence determine the logic of the deployment of the content [10].

- у цілі, зміст, методи та технології, форми організації та систему управління;

- у стилі педагогічної діяльності та організацію навчально-пізнавального процесу;

- у систему контролю та оцінки рівня освіти;

- у систему фінансування;

- у навчально-методичне забезпечення;

- у систему виховної роботи;

- у навчальний план та навчальні програми;

- у діяльність викладача та студента.

Повноцінна системна освіта, здобута у процесі навчання, створює умови для реалізації людиною себе як особистості, надає їй соціально-професійну мобільність. Центральною ланкою особистісно орієнтованої освіти є безперервний розвиток особистості студентів. Орієнтована на індивідуально-психологічні особливості особистості, вона має бути варіативною, представляти студентам вільний вибір освітніх маршрутів.

Для задоволення сучасних соціальних запитів до системи вищої освіти, необхідна насамперед глибока та комплексна модернізація підготовки педагогічних кадрів. Базовими для розробки та вирішення проблем підготовки викладача є теоретичні дослідження та практика реалізації загальних закономірностей розвитку вищої педагогічної освіти.

У теперішній час активно продовжується науково-теоретична та експериментальна розробка та апробація різних моделей всебічного реформування вищої педагогічної школи, які зачіпають її організацію, структуру, зміст, принципи взаємодії з освітньою практикою та інноваційними процесами в освітніх закладах [12].

Під професійною компетентністю педагога розуміється інтегральна характеристика, що визначає здатність вирішувати професійні проблеми та типові професійні завдання, що виникають у реальних ситуаціях професійної педагогічної діяльності, з використанням знань, професійного та життєвого досвіду та цінностей [11].

Професійна компетентність викладача проявляється під час вирішення

The guiding principles of the selection of the content of professional training are the principles of cultural relevance and practical orientation, which allow more fully to consider the situation of the development of professional pedagogical education [5].

As you know, the content of education is specified in the curriculum, which defines the logic of studying academic disciplines. The sequence of mastering educational disciplines is determined by the logic of the formation of professional competence of the future teacher. Such an understanding of the process of formation of professional competence allows determining the legality of the modular construction of the curriculum [3].

The first block of educational disciplines is focused on the development of key competencies for future professional activity. The second block is focused on the student's assimilation of professional tasks, assimilation of ways to solve them, which contribute to the formation of basic competence on the basis of key ones. The third block is a block of disciplines focused on the development of special competence, taking into account basic competence.

It is important to note that such a curriculum allows maximum individualization of the professional training process. The competency-based approach dictates a different structure of training programs, in which priorities are set differently: the characteristics of competencies as a whole program are put first, then methods of formation and formation are proposed, and then information is selected that contributes to the solution of specific tasks and develops competencies.

If the curriculum reflects groups of professional tasks, then its necessary components will be, firstly, the contextual inclusion of students in the content of professional activities, and secondly, the creation of a communicative learning field, which is created by the exchange of judgments and develops the student's social and linguistic competence.

In general, the strategy of building a new generation of training programs should be implemented in the logic of the gradual

професійних завдань. При цьому важливо завжди розглядати контекст, у якому виявляється компетентність. Природа компетентності така, що може виявлятися лише при органічному поєднанні з цінностями людини, тобто за умови глибокої особистісної зацікавленості у цьому виді діяльності. Виходячи з розуміння професійної підготовки як процесу професійного розвитку, оволодіння досвідом майбутньої професійної діяльності, можна говорити, що компетентний фахівець спрямований у майбутнє, передбачає зміни та орієнтований на самоосвіту.

Важливою особливістю професійної компетентності фахівця є те, що компетентність реалізується у теперішньому часі, але орієнтована на майбутнє [2].

Для професійної педагогічної діяльності базовими є компетентності, необхідні для "побудови" професійної діяльності в контексті вимог до системи освіти на певному етапі розвитку суспільства. При проектуванні змісту професійної підготовки у логіці компетентнісного підходу, одиницею побудови змісту є професійне завдання. Сукупність професійних завдань утворює зміст професійної підготовки, а етапи становлення професійної компетентності визначають логіку розгортання змісту [10].

Провідними принципами відбору змісту професійної підготовки стають принципи культуровідповідності та практикоорієнтованості, які дозволяють повніше врахувати ситуацію розвитку професійної педагогічної освіти [5].

Як відомо, зміст освіти конкретизується у навчальному плані, в якому визначено логіку вивчення навчальних дисциплін. Послідовність освоєння навчальних дисциплін обумовлена логікою становлення професійної компетентності майбутнього викладача. Таке розуміння процесу становлення професійної компетентності дозволяє визначати правомірність модульної побудови навчального плану [3].

Перший блок навчальних дисциплін орієнтовано на розвиток ключових компетентностей майбутньої професійної діяльності. Другий блок орієнтовано на засвоєння студентом професійні завдань,

development of competencies: from understanding the complex of knowledge to its translation to solving typical tasks of professional activity, to freely expressing one's understanding and mastering methods of activity, to the ability to solve innovative tasks within the limits of one's profession.

If the training program adheres to the task of developing specialist competencies, then its necessary components will be contextual training, training in situations, training in project activity as an activity to solve real social problems.

Therefore, the task of modernization of pedagogical education can be formulated as a necessity:

□ to increase the variability of pedagogical training programs (the emergence of the possibility of entering the teaching profession for persons who already have basic professional training in another field);

□ to create a system of "universal baccalaureate", which makes it possible to obtain a basic higher "bachelor's" education, and to consciously choose a pedagogical specialization in the last courses of study;

□ significantly increase the share of practical training of teachers, expand the range of modern technologies;

□ to develop network interaction of educational and other organizations to improve the quality of professional training;

□ create a system of independent professional certification of teachers;

□ to develop a social and professional system for evaluating the quality of pedagogical training programs.

As the main educational strategy of the process of professional training, it is possible to single out the design strategy, which is implemented with the help of practice-oriented modular training, training with the help of cases (a package of situations for decision-making), training based on social interaction.

A competent approach significantly changes the professional position of higher education students.

Thus, the peculiarity of the modern professional activity of university students is that the true meaning of the teacher's

засвоєння способів їх вирішення, що сприяють становленню базової компетентності на основі ключової. Третій блок – блок дисциплін, орієнтованих на розвиток спеціальної компетентності з урахуванням базової.

Важливо зазначити, що такий навчальний план дозволяє максимально індивідуалізувати процес професійної підготовки. Компетентнісний підхід зумовлює й іншу структуру навчальних програм, в яких інакше розставлені пріоритети: на перше місце виносяться характеристики компетентностей як цілі програми, потім пропонуються способи формування та становлення, далі проводиться відбір інформації, яка сприяє розв'язанню конкретних завдань і розвиває компетентності.

Якщо навчальна програма відображатиме групи професійних завдань, то її необхідними складовими стануть, по-перше, контекстне включення студентів до змісту професійної діяльності, по-друге, створення комунікативного поля навчання, яке створюється обміном суджень та розвиває соціальну та мовну компетентність студента.

Загалом стратегія побудови нового покоління навчальних програм має бути виконана у логіці поетапного розвитку компетентностей: від розуміння комплексу знань до їх трансляції на вирішення типових завдань професійної діяльності, до вільного вираження свого розуміння та оволодіння способами діяльності, до здатності вирішувати інноваційні завдання у межах своєї професії.

Якщо навчальна програма дотримується вирішення завдання розвитку компетентностей фахівця, то її необхідними складовими стануть контекстне навчання, навчання у ситуаціях, навчання проєктної діяльності як діяльності з вирішення реальних соціальних проблем.

Отже, завдання модернізації педагогічної освіти можна сформулювати як необхідність:

► підвищити варіативність програм педагогічної підготовки (поява можливості входу до педагогічної професії особам, які вже мають базову професійну підготовку в іншій галузі);

activity is returning: management, support, accompaniment of the student.

To help each student realize his own capabilities, to enter the world of culture of the chosen profession, to find his life path - these are the priorities of a modern teacher [11: 96].

The main tool for assessing competence is a task formulated as a problem situation, the solution of which requires the identification of certain personal and business (professional) qualities of the student.

Therefore, problematic questions about what new tasks should be faced by modern pedagogical education in the conditions of its modernization are being heard more and more persistently. How are they related to the processes of modernization of the educational institute as a whole and the whole society? What should be updated pedagogical education for the implementation of such tasks? What will become (can become) the share of pedagogical education in the conditions of changes taking place in Ukraine and in the entire world educational space?

In this connection, the content of pedagogical activity changes, which increasingly acquires an innovative character, which is manifested in:

- reducing the value of traditional forms of work – lecture and practical. This leads to the need to especially highlight the contact forms of the teacher's work;

- growing role of methodical and research work aimed at organizing and ensuring independent work of students;

- the need for flexibility and individualization of the educational process, including due to the wide use of ICT and the implementation of individual educational trajectories of students;

- creating conditions for academic mobility of students [7].

Innovation in this case is the process and result of purposeful, effective changes based on innovations, which ensures quality renewal and development of individual components of the integral system of professional pedagogical education.

At the same time, innovation is understood as an idea, the result of applied

- створити систему "універсального бакалавріату", яка дає змогу здобувати базову вищу "бакалаврську" освіту, а педагогічну профілізацію обирати усвідомлено на останніх курсах навчання;

- значно збільшити частку практичної підготовки педагогів, розширити спектр сучасних технологій;

- розвинути мережеву взаємодію освітніх та інших організацій для підвищення якості професійної підготовки;

- створити систему незалежної професійної сертифікації педагогів;

- розробити суспільно-професійну систему оцінки якості програм педагогічної підготовки.

Як основну освітню стратегію процесу професійної підготовки, можна виділити стратегію проектування, що реалізується за допомогою практико-орієнтованого модульного навчання, навчання за допомогою кейсів (пакету ситуацій для прийняття рішень), навчання на основі соціальної взаємодії.

Компетентнісний підхід суттєво змінює професійну позицію студентів вишу.

Таким чином, своєрідність сучасної професійної діяльності студентів ЗВО полягає в тому, що повертається справжній сенс на значення діяльності педагога: керування, підтримка, супровід студента.

Допомогти кожному студенту усвідомити його власні можливості, увійти до світу культури обраної професії, знайти свій життєвий шлях – такі пріоритети сучасного педагога [11: 96].

Головний інструмент оцінки компетентності – завдання, сформульоване як проблемна ситуація, вирішення якої потребує виявлення в діяльності певних особистісних та ділових (професійних) якостей студента.

Тому все наполегливіше лунають проблемні питання про те, які нові завдання мають стояти перед сучасною педагогічною освітою в умовах її модернізації. Як вони пов'язані з процесами модернізації інституту освіти в цілому та всього суспільства? Якою має бути оновлена педагогічна освіта для здійснення таких завдань? Якою стане (може стати) частка педагогічної освіти в умовах змін, що відбуваються в Україні та у всьому світовому освітньому просторі?

and fundamental research, experimental and theoretical developments in the field of education; education, the use of information technologies, which, when implemented, leads to increased efficiency and development of the pedagogical education system.

The content of the teacher's innovative activity consists in the continuous updating of educational programs and ways of their implementation at the expense of various innovations, which ultimately increases the quality of professional training and contributes to the development of pedagogical education as a whole [9].

The innovative activity of a teacher turns out to be a condition for his continuous personal and professional development and becomes the main tool for qualitative changes in the system of pedagogical education, the basis of which is the rejection of stereotypes in the profession, the discovery of new original ways of solving professional tasks.

At present, there is a significant replacement of the function of the teacher in the educational process: the teacher turns from a translator of knowledge and a model of skills into a leader of active independent activity of students, performing the role of an expert and consultant [4: 118].

Conclusions and research perspectives. Analyzing the functions of a modern teacher, we will formulate the types of innovative pedagogical activity that ensure the achievement of the necessary quality of professional training:

1. Activities related to updating the content of educational programs.

This type of activity is aimed at creating popular interdisciplinary educational programs that involve different levels of learning. The content of modern educational programs must meet regional requirements, requests of students, parents, employers, network partners and be designed based on educational learning outcomes [3].

2. Activities to improve the organization of the educational process.

This type of activity is aimed at ensuring the flexibility, accessibility, and continuity

У зв'язку з цим змінюється зміст педагогічної діяльності, яка все більше набуває інноваційного характеру, що виявляється у:

➤ зниженні значення традиційних форм роботи – лекційних та практичних. Це призводить до необхідності особливо виділити контактні форми роботи педагога;

➤ зростанні ролі методичної та науково-дослідної роботи, спрямованих на організацію та забезпечення самостійної роботи студентів;

➤ необхідності гнучкості та індивідуалізації освітнього процесу, у тому числі за рахунок широкого застосування ІКТ та реалізації індивідуальних освітніх траєкторій студентів;

➤ створенні умов для академічної мобільності студентів [7].

Інновацією у такому разі виступає процес та результат цілеспрямованих, ефективних змін на основі нововведень, що забезпечує якісне оновлення та розвиток окремих компонентів цілісної системи професійної педагогічної освіти.

При цьому нововведення розуміється як ідея, результат прикладних та фундаментальних досліджень, експериментальних та теоретичних розробок у сфері освіти; виховання, застосування інформаційних технологій, що при запровадженні, призводить до підвищення ефективності та розвитку системи педагогічної освіти.

Зміст інноваційної діяльності педагога полягає у безперервному оновленні освітніх програм та шляхів їх реалізації за рахунок різноманітних нововведень, що зрештою, підвищує якість професійної підготовки та сприяє розвитку педагогічної освіти в цілому [9].

Інноваційна діяльність педагога виявляється умовою його безперервного особистісного та професійного розвитку та стає головним інструментом якісних змін у системі педагогічної освіти, підґрунтям якої є відмова від стереотипів у професії, виявлення нових оригінальних способів розв'язання професійних завдань.

В теперішній час відбувається суттєве заміщення функції педагога в освітньому процесі: педагог перетворюється з транслятора знань та зразка умінь на керівника активної самостійної діяльності

of educational programs and provides for the creation of conditions for the implementation of various educational trajectories, increasing access to educational products using ICT and network resources.

3. Activities on the application of innovative educational and evaluation technologies.

This type of activity is aimed at the effective use of various educational technologies (problematic learning, discussions, training, work in small groups, project learning, business games, cases, etc.) in the educational process [5].

In addition, the technologies for evaluating learning outcomes are changing – the focus is not on acquiring knowledge, but on acquiring competencies, the success of learning is determined by the dynamics of the results of a particular student, the use of means of mutual and self-assessment of learning is expanding; the teacher should use such modern evaluation tools as the rating system, testing, portfolio, expert evaluations, route sheet, self-analysis, evaluation sheet, etc. [5].

4. Activities aimed at ensuring network interaction and academic mobility.

This type of innovative activity consists in the active participation of the teacher in network interaction in the form of joint educational, research, and social projects, as well as in academic mobility, which creates conditions for the exchange of pedagogical experience, mastering new educational programs and technologies, and raising the cultural level [6].

The innovative activity of a teacher is a necessary condition for high-quality pedagogical education, as it ensures the full implementation of popular pedagogical training programs aimed at meeting the demand for quality pedagogical education, which ensures the formation of the necessary competencies and the development of the personality of students and promotes the development of the pedagogical education system.

The main indicator of innovation is the progress in the development of a school or university in comparison with established traditions and mass practice.

студентів, виконання ролі експерта та консультанта [4: 118].

Окремої уваги потребує такий інноваційний вид навчання, як дистанційна освіта, що набула останнім часом, у зв'язку з воєнним станом, особливого значення, а також необхідність застосування нових технології для здійснення навчально-виховного процесу.

Дистанційна освіта, заснована на використанні сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, що дозволяє здійснити багатоцільові, зокрема трансдисциплінарні, освітньо-професійні програми, доступні різним соціальним групам та верствам населення. Особливе значення дистанційна освіта має для розвитку освітніх установ у сільській місцевості, окремих районах, і навіть у сфері підвищення кваліфікації і перепідготовки фахівців.

На думку дослідників, дистанційне навчання обходиться на 50% дешевше за традиційні методи освіти, при цьому витрати на підготовку фахівця становлять близько 60% на відміну від витрат на підготовку фахівця за традиційними формами навчання [1].

Відносно низька собівартість навчання забезпечується за рахунок використання концентрованого подання та уніфікації навчального матеріалу, орієнтованості технологій на велику кількість учнів, а також за рахунок ефективного використання технічних засобів.

Організація єдиної української освітньої мережі дистанційної освіти включає проблеми не стільки технічного характеру, які за наявності фінансування досить легко вирішуються, скільки педагогічного, змістовного характеру. Концепція дистанційного навчання України має передусім стосуватися проблем педагогічних. Проте педагогічні проблеми мають вирішуватися на абстрактному просторі безмежних можливостей ІКТ, і з урахуванням конкретних технічних рішень [6].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Аналізуючи функції сучасного педагога, сформулюємо види інноваційної педагогічної діяльності, які забезпечують досягнення необхідної якості професійної

Therefore, innovations in the education system are associated with making changes:

- in goals, content, methods and technologies, forms of organization and management system;
- in the style of pedagogical activity and organization of the educational and cognitive process;
- in the system of control and evaluation of the level of education;
- into the financing system;
- in educational and methodological support;
- into the system of educational work;
- in the curriculum and educational programs;
- in the activity of the teacher and student.

Therefore, the criteria for evaluating innovations will be defined as:

1. Scale of university transformation. Innovations can be introduced within the framework of only one faculty or direction, and are related, for example, to changes in the curriculum and educational programs. Larger-scale transformations can cover the management structure, forms of organization of educational, professional and scientific research activities of students, educational technologies, the sphere of international cooperation, etc. If the entire university implements the idea of prospective development, then the introduction of various types of innovations acquires a full-scale character and covers, as a rule, all links and elements of the system.

2. The degree of depth of the transformation being carried out. Within the framework of this criterion, it is possible to update according to an analogy or a prototype already known in world practice. This applies to all elements and links of a higher educational institution - the academic discipline, the activities of students and students, the organization of the selection of applicants. A radical change in the system of higher education is associated, for example, with the opening of a private university, the transition of a higher education institution to different sources of funding, and the transition of the entire university to the distance form of student education [1].

підготовки:

1. Діяльність щодо оновлення змісту освітніх програм.

Цей вид діяльності спрямований на створення затребуваних міждисциплінарних освітніх програм, що передбачають різні рівні засвоєння. Зміст сучасних освітніх програм має відповідати регіональним вимогам, запитам учнів, батьків, роботодавців, мережових партнерів та проєктуватися від освітніх результатів навчання [3].

2. Діяльність щодо вдосконалення організації освітнього процесу.

Цей вид діяльності спрямований на забезпечення гнучкості, доступності, наступності освітніх програм та передбачає створення умов для реалізації різних освітніх траєкторій, підвищення доступу до освітніх продуктів з використанням ІКТ та мережових ресурсів.

3. Діяльність із застосування інноваційних освітніх та оціночних технологій.

Цей вид діяльності спрямований на ефективне використання в освітньому процесі різноманітних освітніх технологій (проблемне навчання, дискусії, тренінги, робота в малих групах, проєктне навчання, ділові ігри, кейси тощо) навчання [5].

Крім того, змінюються технології оцінки результатів навчання – відбувається орієнтація не на засвоєння знань, а набуття компетенцій, успішність навчання визначається динамікою результатів конкретного студента, розширюється використання засобів взаємо- та самооцінки навчання; викладач має використовувати такі сучасні засоби оцінювання як рейтингова система, тестування, портфоліо, експертні оцінки, маршрутний лист, самоаналіз, оціночний лист тощо [5].

4. Діяльність, спрямована на забезпечення мережевої взаємодії та академічної мобільності.

Цей вид інноваційної діяльності полягає в активній участі педагога у мережовій взаємодії у формі спільних освітніх, дослідницьких, соціальних проєктах, а також в академічній мобільності, що створює умови для обміну педагогічним досвідом, освоєння нових освітніх програм та технологій, підвищення культурного

Distance education, based on the use of modern information and communication technologies, will make it possible to implement multi-purpose, in particular transdisciplinary, educational and professional programs available to various social groups and strata of the population. Distance education is of particular importance for the development of educational institutions in rural areas, individual districts, and even in the field of advanced training and retraining of specialists.

According to researchers, distance education is 50% cheaper than traditional education methods, while the costs of training a specialist are about 60% compared to the costs of training a specialist using traditional forms of education [1].

The relatively low cost of education is ensured by the use of a concentrated presentation and unification of educational material, the orientation of technologies to a large number of students, as well as by the effective use of technical means.

The organization of a unified Ukrainian educational network of distance education includes problems not so much of a technical nature, which are quite easily solved if there is funding, but of a pedagogical, meaningful nature. The concept of distance learning of Ukraine should primarily relate to pedagogical problems. However, pedagogical problems should be solved in the abstract space of the limitless possibilities of ICT and taking into account specific technical solutions [6].

Teachers and students of a pedagogical university, interacting with various educational institutions, become not only executors of the main tasks of modernization, but also its active developers, because in the conditions of uncertainty, which characterizes the search for a new quality of education, they design, acquire new knowledge about education and build a new educational practice. A new understanding of the training of specialists for the field of education is being formed in pedagogical universities [8].

рівня [6].

Отже, критеріями оцінки нововведень визначимо:

1. Масштаб перетворення ЗВО. Нововведення можуть запроваджуватися в рамках лише одного факультету або напряму, і пов'язані, наприклад, зі зміною навчального плану та освітніх програм. Більш масштабні перетворення можуть охоплювати структуру управління, форми організації навчально-професійної та науково-дослідної діяльності студентів, освітні технології, сферу міжнародного співробітництва тощо. Якщо весь ЗВО реалізує ідею перспективного розвитку, то запровадження різного виду новацій набуває повномасштабного характеру і охоплює, як правило, усі ланки та елементи системи.

2. Ступінь глибини здійснюваного перетворення. В рамках даного критерію можливе оновлення за аналогією чи прототипом, вже відомим у світовій практиці. Це стосується всіх елементів та ланок вищого навчального закладу – навчальної дисципліни, діяльності студентів та студента, організації відбору абітурієнтів. Радикальна зміна у системі вищої освіти пов'язана, наприклад, з відкриттям приватного вишу, переходом вищого навчального закладу на різні джерела фінансування, з переходом усього вишу на дистанційну форму навчання студентів [1].

Викладачі та студенти педагогічного університету, взаємодіючи з різними освітніми установами, стають не лише виконавцями основних завдань модернізації, а й її активними розробниками, оскільки в умовах невизначеності, що характеризує пошук нової якості освіти, вони проєктують, набувають нових знань про освіту та будують нову освітню практику. У педагогічних університетах формується нове розуміння підготовки фахівців для сфери освіти [8].

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. *Dystantsiyŭna vyshcha osvita v Yevropi: vyshi, tsiny, protses navchannia* [Distance higher education in Europe: universities, prices, learning process]. Retrieved from: http://ua.prostobank.ua/finansoviy_gid /groshi_rodini /statti [in Ukrainian].
2. Zhelanova, V.V. (2017). Rozvytok refleksyvnoi kompetentnosti ta subiektnosti yak oznak obdarovanoi osobystosti maibutnoho pedahoha u VNZ [The development of reflective competence and subjectivity as signs of a gifted personality of a future teacher at a university]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Pedahohichni nauky – Zhytomyr Ivan Franko state university journal*, vyp. 2, 118-122 [in Ukrainian].
3. *Innovatsii u vyshchii pedahohichnii osviti: teoriia i praktyka* [Innovations in higher pedagogical education: theory and practice]: navch. posibnyk dlia studentiv vyshchych navch. zakladiv. (2015). [2-he vyd. dopov. i pererobl.]. Chernihiv: FOP Lozovyi V.M., 544 [in Ukrainian].
4. *Innovatsiini tekhnologii navchannia v umovakh modernizatsii suchasnoi osvity* [Innovative learning technologies in the conditions of modernization of modern education]: monohrafiia / za nauk. red. d.ped.n., prof. L.Z. Rebukhy (2022). Ternopil: ZUNU, 143 [in Ukrainian].
5. Koshuk, O.B. (2019). Osnovni faktory vidboru ta proektuvannia innovatsiinykh tekhnologii navchannia [The main factors of selection and design of innovative learning technologies]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, 19(2), 13-16. Retrieved from: <http://www.innovpedagogy.od.ua/19-2-ukr> [in Ukrainian].
6. Kravets, S.H. (2018). Prohnostychna model dystantsiinoho profesiinoho navchannia [Prognostic model of distance professional learning]. *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnicnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika – Scientific Bulletin of the Institute of Vocational and Technical Education of the National Academy of Sciences of Ukraine. Professional pedagogy: zb. nauk. prats*, 15, 21-27 [in Ukrainian].
7. *Porivnialna pedahohika: metodolohichni oriientyry ukrainskykh komparatyvistiv* [Comparative pedagogy: methodological guidelines of Ukrainian comparativists]: khrestomatiia / avtorskyi kolektyv. (2015). Kyiv: Pedahohichna dumka, 176 [in Ukrainian].
8. *Stratehiia ta suchasni tendentsii rozvytku universytetskoï osvity Ukrainy v konteksti Yevropeiskoho prostoru vyshchoi osvity* [Strategy and modern trends of the development of university education of Ukraine in the context of the European space of higher education] / Ofitsiinyi sait Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy. Retrieved from: <http://www.mon.gov.ua/education/higher> [in Ukrainian].
9. Strilets, S.I. (2012). *Innovatsiini pedahohichni tekhnologii u vyshchii shkoli* [Innovative pedagogical technologies in higher education]: navch.-metod. posib. Chernihiv: ChNPU imeni T.H. Shevchenka, 200 [in Ukrainian].
10. Strilets, S.I. (2013). *Innovatsii u vyshchii pedahohichnii osviti: teoriia i praktyka* [Innovations in higher pedagogical education: theory and practice]: navch. posibnyk dlia studentiv ped. vyshchych navch. zakladiv. Chernihiv: FOP Lozovyi V.M., 508 [in Ukrainian].
11. *Formuvannia tekhnolohichnoi kultury maibutnoho vykladacha* [Formation of the technological culture of the future teacher]: monohrafiia. / za red. O.M. Piekhota, I.V. Sereda, N.O. Prasol ta in. (2016). Mykolaiv: Ilion, 314 [in Ukrainian].
12. Shynkaruk, V. *Osnovni napriamy modernizatsii struktury vyshchoi osvity Ukrainy* [The main directions of modernization of the structure of higher education of Ukraine] / Ofitsiinyi sait Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy. Retrieved from: <http://www.mon.gov.ua> [in Ukrainian].

Received: May 03, 2024

Accepted: May 29, 2024